

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมะ ฟังธรรมนะ สัจธรรมเป็นความจริง ชีวิตของเราเป็นความจริงๆ แต่ยังเวียนว่ายตายเกิดมาเป็นเรา การเวียนว่ายตายเกิดมานี้เพราะมันมีกรรมดี ถ้าไม่มีกรรมดี สัตว์มันต้องเกิดอยู่แล้ว จิตมันเป็นธรรมชาติรู้ ธรรมชาติรู้มันต้องหมุนเวียนไปตามธรรมชาติของมัน ถ้าธรรมชาติของมัน เวลาเราเกิดมีพ่อแม่ เรามีพ่อแม่ ถ้าใครมีครอบครัวก็มีลูกมีหลานต่อไป ทุกคนมันมีประสบการณ์ทั้งนั้นนะ เราก็เป็นลูกมาก่อน เราอยู่ในความคุ้มครองดูแลของพ่อแม่มาก่อน พ่อแม่มีความปรารถนาดีเราขนาดไหน พ่อแม่เลี้ยงดูเราขนาดไหน เราก็เข้าใจได้ทั้งนั้นนะ ถ้าเราไปมีครอบครัว พ่อมีครอบครัวแล้วจะรักพ่อรักแม่มากขึ้นหลายเท่าเลย เพราะอะไร เพราะไปเลี้ยงลูก ลูกมันจะอดมันจะอ้อน ลูกมันจะเอาแต่ใจมัน พ่อแม่ไปผูกพันกับมัน มันจะระลึกถึงพ่อแม่ของเราทันที ถ้าระลึกถึงพ่อแม่ของเรา นี่ไง ความสัมพันธ์ฯ มนุษย์มีความรู้สึก ความรู้สึก ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมามันจะแสวงหาสิ่งที่เป็นความดีของเรา

เวลาเกิดมาทุกคน เวลาเด็ก อยากเป็นอะไร อยากจะเป็นทหาร อยากจะเป็นครู อยากจะเป็นหมอ อยากจะเป็นอะไร อยากเป็นอะไรละ

จะสูงส่งมาขนาดไหนมันก็มีเรื่องข้าง มีครูมีอาจารย์พาส่งขึ้นฝั่ง ถ้ามีครูมีอาจารย์พาส่งขึ้นฝั่ง ถ้าเจอครูบาอาจารย์ที่ดีนะ เขาจะเลือกครูบาอาจารย์ที่ดีใจ เราไปเลือกโรงเรียนที่ดีๆ ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีนะ เขาดูแลรักษา โรงเรียนจะดีจะเลวขนาดไหน ในโรงเรียนนั้นมันก็มีวิกฤติทั้งนั้นนะ เด็กมันมีการเล่นกัน เด็กมันมีปัญหาอะไรกันร้อยแปด นั่นคือโรงเรียน

แต่ครูที่ดีๆ เขาดูแลรักษาใจ เขาอดส่องดูแลเด็กใจ เขาพยายามจะให้เด็กนั้นเป็นเด็กที่ดีใจ ให้เด็กมีความปลอดภัยใจ ครูที่ดีๆ ใจ ครูที่ดีก็เป็นเรื่องข้าง เรื่องข้างข้ามฝั่งๆ เราขนอะไรข้ามฝั่งๆ ไปเรามีครูบาอาจารย์ที่ดี ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดี เราเอาเข้าฝั่ง แล้วถ้าเราหาครูบาอาจารย์ที่ดีอย่างนั้นไม่ได้ เราจะข้ามฝั่งๆ เรามีขอนไม้ เราก็เกาะขอนไม้เอาตัวเราข้ามฝั่งให้ได้ เราพยายามทำของเราไป ถ้าพยายามทำของเรา

จากเรือจ้าง เรือจ้าง เรานั่งสุขสบาย มีผู้คุ้มครองดูแลเรา ถ้ามันเรือจ้างที่ไม่ดี เราก็คงหา
ขอนไม้ หาแพ ต่อแพข้ามฝั่งกันไปเอง เวลาคนลงไปวิกฤติของชีวิต ลงไปอยู่ในน้ำ สายน้ำที่มัน
พัดมา ไม่มีสิ่งใดจะบรรเทาชีวิตเราเลย มีซากศพมา มีหมาตายมาต้องเกาะเลย คนเราไม่เกาะมัน
ตายนะ แม้แต่ซากสัตว์เรายังต้องอาศัยพึ่งพาชีวิตไป นี่พูดถึงวาสนาของคนๆ

โลกมันเป็นอย่างนั้นนะ ธรรมะสังขารมันเป็นอย่างนั้นนะ แล้วชีวิตเราละ ชีวิตเรา เอา
ความรู้สึกเรา เอาชีวิตเราไปแปะไว้ตรงไหนไปแปะไว้ ชีวิตเราเป็นอย่างไร แล้วถ้ามันแปะ
มันตรงกับชีวิตของเรา โอ้อโฮ! มันจะกระเทือนหัวใจเรามาก กระเทือนหัวใจเรามาก แล้วมันก็จะ
จะห่อเหี่ยวไป ใจมันไม่ชื่นบานไป

แต่ถ้าเราไปแปะไว้ เราเป็นเรือจ้าง เราช่วยเหลือเจือจานคนมา โอ้อโฮ! จิตใจมันฟูใหญ่โต
ขึ้นมาเชียว นี่ไง มันมีฟูมีแฟบในใจของเรา ใจของเรา ประสบการณ์ของเรา มันมีสังขารๆ เพื่อ
ชีวิตของเราไป

ชีวิตของเรา สังขารๆ พังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ชีวิตของคน ผลของวิญญูะมันมีผลกระทบ
ไปทั้งนั้นนะ ถ้ามีผลกระทบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่ไหนละ สอนเข้ามาในใจ
ของสัตว์โลก สอนเข้ามาในหัวใจของเรา หัวใจของเรามันเกิดมาจากไหน การเวียนว่ายตายเกิด
ในวิญญูะ ชาติรู้ สันตติที่มีของมันอยู่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป
บุพเพนิวาสานุสติญาณ ไม่มีต้นไม่มีปลาย มันมีของมันมาอย่างนี้ เพราะมันมีของมันมาอย่างนี้
มันถึงสะสมมาเป็นจรดนิสัย มันถึงมีคนเห็นตรงข้าม มีคนเห็นขัดแย้งกันมาตลอด แล้วการเวียน
ว่ายตายเกิดขึ้นมามันก็ได้สร้างบุญสร้างกรรมกันมา

ฉะนั้น เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าบอกว่าถ้าหัวหน้าเป็นโคนาฝูงๆ โคนที่มันฉลาดมันจะนำฝูงโคนมันข้ามฝั่ง ถ้าโคนาฝูง โคนั้น
ต้องแข็งแรง แล้วมันลงไปในวังน้ำวน มันจะมองถึงกระแสหน้านั้นนะ แม้แต่ตัวโคนั้นมันก็ต้องข้าม
ฝั่ง ข้ามฝั่งขึ้นไปแล้วมันจะพาฝูงโคนั้นข้ามฝั่งไปๆ ใจ นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน
อย่างนี้ สอนถึงว่าจิตใจของเรา โคนาฝูงๆ มันจะนำฝูงของมัน มันก็ต้องลงน้ำเหมือนกัน มันก็
ต้องว่ายข้ามน้ำไปเหมือนกัน เพราะนำเอาฝูงโคนั้นข้ามไปไง แล้วฝูงโคนั้นจะตามหัวหน้าโคไป
มันก็ต้องออกแรง ออกกำลังของมันใช่ไหม มันต้องพยายามขวนขวายเพื่อจะข้ามวังน้ำวนไปใช่
ไหม วังน้ำวนก็วิญญูะไป วังน้ำวนก็ชีวิตไป วังน้ำวนก็เป็นความจริงนี่ไป

แล้วเราจะข้ามฝั่งๆ ไป เราจะรอนั่งเรือจ้าง จะนั่งเรือจ้าง ไม่แต่น้ำเลย

แต่ถ้าจะปฏิบัติๆ มันไปนั่งเรือจ้างได้อย่างไร นั่งเรือจ้าง คุณ เวลาเรือมันล่ม คนว่ายน้ำ เป็นจะขึ้นฝั่งได้นะ คนว่ายน้ำไม่เป็น เรือมันคว่ำ เรือมันล่ม คนว่ายน้ำไม่เป็น เรือจ้างๆ มันช่วยตัวเองไม่ได้ ถ้ามันจะช่วยตัวเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ไง สอนที่นี้ไง สติ สมาธิ ปัญญา เกิดมาจากจิตของเรา เราจะไปอยู่ในที่วิกฤติขนาดไหน เราก็เอาชีวิตเรารอดได้ เราไปอยู่ในที่อุดมสมบูรณ์อย่างไร เราก็ไม่ประมาทใจ ไม่ประมาทไม่เลนเล่อไปกับชีวิตใจ

ธรรมะอ่อนนุ่มถ่อมตน มักน้อยสันโดษ สันโดษในอะไร สันโดษในการฟุ่มเฟือยใจ สันโดษในการใช้ชีวิตสำมะเลเทเมาใจ ถ้ามันสำมะเลเทเมา นี่ฉันมีๆ เศษเงินที่จะซื้อ เงินฉัน มหาศาล

เงินมันไม่สำคัญหรอก สำคัญที่เอ็งใช้ชีวิตฟุ่มเฟือยอย่างนั้นมันจะเกิดความเคยชิน มันจะ เกิดเป็นสันดาน มันจะเกิดให้นิสัยเอ็งเสีย ไอ้เงินไม่สำคัญหรอก มันสำคัญที่นิสัยคน สำคัญที่ใจ คน ใจคนมันสำคัญกว่า ถ้าใจคนสำคัญกว่า มันถึงเกิดความประหยัดมัธยัสถ์ใจ ไม่ใช่ที่เรา ประหยัดมัธยัสถ์เพราะเราไม่มี...ไม่ใช่

เขามีปัญญา เขามีปัญญาของเขา เขารักษาของเขา เขารักษาหัวใจของเขา เขาไม่ฟุ่มเฟือย จนจิตใจเขาเสียหายไป ย้ำคิดย้ำทำจนเป็นจริตเป็นนิสัยของเธอ ย้ำคิดย้ำทำ ใช้สอยบ่อยๆ ไปมัน ก็จะเป็นความรู้สึกรสของเธอ มันฝังไปๆ นี่ไง จริตนิสัยๆ ใจ ถ้าเรามีสติปัญญา เราคัดเล็อกเอา เรา รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ มันจะไปอยู่ที่ไหน จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน เราก็ไม่ประมาทในชีวิต เขา เรียกว่าชีวิตเรียบง่าย ชีวิตติดดิน คนที่ชีวิตเรียบง่าย ชีวิตติดดิน เราไม่ต้องเหนื่อยยากจนเกินไป สิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์กับเราแล้ว สมบัติของเรา เราเอาออกจากเรือนนะ ไฟไหม้บ้าน กาลเวลามันไหม้ชีวิตเราไป เราทำประโยชน์กับสังคมโลกไว้ๆ เพื่ออะไร เพื่อบารมีธรรมใน บารมีในหัวใจใจ

คุณ เราเดินผ่านไป ของของเราทั้งนั้นนะ เราเผื่อแผ่ให้กับคนอื่น เผื่อแผ่ๆ นะ มันภูมิใจ ใหม่ กับเราใช้สอยไปโดยที่เปล่าประโยชน์ มันได้ให้คนนิสัยเสียด้วย เห็นไหม แต่ถ้าเป็นความ จริงๆ ขึ้นมา โคนำฝูงมันก็ต้องลงไปใต้น้ำนั่นด้วย มันก็ต้องแหวกว่ายเอาตัวมันรอดด้วย มันต้อง อ่านกระแสन्द्रน้ำด้วย มันยังหันไปมองข้างหลังอีกนะ ฝูงโคทั้งฝูงมันตามมานะ แล้วมันจะเอาขึ้น ฝั่งอย่างไร

สัตว์อพยพเวลาหน้าฤดูหนาว ถ้ามันอยู่กับที่มันจะตายเพราะไม่มีอาหาร มันต้องอพยพ อพยพไปหาที่อบอุ่นกว่า หาที่มีอาหารกว่า แล้วไปวางไข่ ไปฟักลูก หาเลี้ยงจนบินได้ บินได้ เวลาอพยพต้องสะสมกำลังเพื่อบินได้ ปีแรกๆ มันต้องเกาะฝูงไป เส้นทาง ว่าแรงดึงดูดของโลก กระแสแรงแม่เหล็กมันไปถูก มันอพยพข้ามทวีป นกอพยพ กว่ามันจะอพยพของมัน ได้เส้นทางของมันได้ มันก็ต้องฝึกหัดของมัน มันต้องไปตามฝูงของมัน ถ้าฝูงของมัน มันทำของมัน มัน เป็นของมัน มันเกิดจากการกระทำทั้งนั้นนะ เป็นธรรมชาติทั้งนั้น ถ้าเป็นธรรมชาติ มันชีวิตของมัน ใจ ผลของวิญญูะง มันเกิดเป็นนกง มันเกิดเป็นสัตว์อพยพง ถ้ามันเกิดเป็นนก นกประจำถิ่นง มันไม่อพยพง ถ้าเกิดเป็นสัตว์ สัตว์ในกรงทอง เขาขังไว้ เขาไว้เลี้ยง มันมีอิสรภาพไหม นี่ง ผล ของวิญญูะง มันเกิดที่ไหนง

คูสิ มันเกิดเป็นสุนัข สุนัขที่เจ้าของเขามีเงินมีทอง เขาให้มันใส่สร้อยคอเพชร สุนัขมันมี สร้อยคอเพชร นี่ง ผลของวิญญูะง มันเกิดเป็นสุนัขแต่มันก็มีอำนาจวาสนาบารมีของมันง แต่ ของเรา เราเกิดเป็นสุนัข เป็นหมาจิ้งจอก หายู่หากินก็หาอยู่ไม่ได้ พยายามจะออกอื่นใครก็ไม่ มีใครให้กินง มันก็ต้องกินแต่ของมูลกรูคของมันเองง มันเป็นหมาจิ้งจอก นี่เวลามันให้ผลนะ นี่พูดถึงว่าผลบุญผลกรรม

ไม่ใช่เอามาขู่กันนะ อย่าเอามาขู่ ถ้าเอามาขู่ เขาบอกจะดำเนินการทางกฎหมาย จะ ดำเนินการทางธรรมวินัย จะตกรอกอเวจี

ขู่บ่อยมากเรื่องนรกนี้ ขู่บ่อยมาก นรก อย่าเอามาขู่ นรกหรือ นรกกี่เอาไฟจุดมันสิ ถ้านา มันรก กวาดให้ดีเข้า จุดไฟเผา นามันก็โล่งโล่ง ถ้านามันรกนั้

นรกอเวจีมันมีอยู่จริงไหม สวรรค์นรกมีอยู่ไหม สวรรค์นรกมันมีอยู่จริง มันจะเกิดได้ ต่อเมื่อคนทำชั่ว คนทำชั่ว ปัดอย่างไรมันก็ลง ถ้าคนมันทำชั่ว ทำชั่วที่ไหน ทำชั่วเพราะใจมันทำ ถ้าใจมันทำ มันรู้ในใจของมัน ไม่ต้องให้ใครมาบัญญัติ ให้ใครมาลงบัญญัติ มันลงนรกของมันไป โดยธรรมชาติของมัน

แต่ถ้ามันทำดีของมัน มันสร้างคุณงามความดีของมัน มันจะไปนรกของมันได้อย่างไร ในเมื่อมันไม่มีเหตุ ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยมันก็เหมือนคนไม่ได้ทำผิดคิดคุกง โคนยัดข้อหาติดคูก เฉยเลย ถึงเวลาที่ต้องร้องเรียนกว่าจะปลดจากคูก ไอนี้มันเรื่องโลกนะ แต่เรื่องกรรมไม่เป็นอย่าง

นั่น เรื่องกรรม สัจธรรมมันเป็นข้อเท็จจริงของมันอยู่อย่างนั้น ผลของวิญญูฯๆ ฉะนั้น เอมายู่กันไม่ได้ มันขู่แต่คนที่ไม่รู้ณะได้

นรกอเวจีมาขู่กันไม่ได้ นรกอเวจีมันมีของมันอยู่จริง มีของมันอยู่จริง อยู่ที่การกระทำ มันเป็นผลของวิญญูฯ มันเป็นภพภพหนึ่ง มันเป็นสถานที่ที่หนึ่ง ถ้าใครทำเหตุอย่างนั้น สร้างเหตุอย่างนั้น มันถึงจะไปสถานะนั้นได้ ถ้าคนไม่ได้สร้างเหตุอย่างนั้นมันจะไปสถานะนั้นไม่ได้ ถ้าสถานะนั้นแล้วมันลอยออกมาเอง มันเข้าไปอยู่ตรงนั้นไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้ อย่าต้องเอามาขู่กัน ขู่กันไม่ได้ ผลของวิญญูฯๆ มันอยู่ที่การกระทำ ถ้าทำดี มันดีในตัวของมันเอง ถ้าดีในตัวของมันเอง มันจะลงนรกอเวจี เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ มันจะให้ตัดสินโดยมติ ไม่มี

แต่ถ้าเป็นความจริง ความจริงไม่ต้องตัดสิน มันเป็นความจริงในตัวมันเองอยู่แล้ว เราจะรับรองความสุขของคนอื่นไม่ได้ ความบริสุทธิ์อันนั้นมันเป็นความบริสุทธิ์ของเขาเอง เขาทำของเขาเอง จะสะอาด จะสกปรก จะบริสุทธิ์หุ่ดผ่องในใจของเขา เขาทำของเขาเอง พอเขาทำของเขาเอง มันถึงเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูฏิกโก เป็นความจริงของใจดวงนั้น

ใจดวงใดไม่มีมรรคไม่มีผล ใจดวงใดไม่มีการกระทำ พวกเราถึงได้ชวนขวยมาทำบุญ กุศลกันอยู่นี้ไง ขวนขวยมาเพื่ออะไรล่ะ สิ่งที่เสียสละไปเป็นวัตถุ สิ่งที่ได้มาๆ คืออารมณ์ความรู้สึกที่ฝึใจนั้นนะ สิ่งที่ฝึใจเป็นทิพย์ เป็นทิพย์เพราะอะไร เวลาไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม สิ่งนั้นมันจะเกิดผลจากทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติคือผลของเราใจ ผลของเราใจ แต่ในปัจจุบันนี้มันเป็นวัตถุ มันเป็นวัตถุใจ นี่มันฝึกหัดใจ ภพของมนุษย์เป็นภพกลางใจ มีนรกกับสวรรค์ นรกอยู่ข้างล่าง สวรรค์อยู่ข้างบน แต่เราเป็นภพกลาง ภพกลางเพราะเรามีร่างกายใจ เพราะร่างกายนี้มันต้องการอาหารใจ ฉะนั้น เราเกิดเป็นมนุษย์มันมีธาตุ ๔ บีบคั้นใจ บีบคั้นอะไร บีบคั้นโรคหิว คนไม่มีจะกินนะ ไปขออะไรก็ได้ ขอยังชีพ แล้วเวลาทำผิดติดๆ เพราะอะไรล่ะ เพราะเรามีความจำเป็น เรามีความจำเป็นต้องกิน เรามีความจำเป็นต้องใช้ แต่เราไม่มี เราไม่มีนี่มันบีบคั้น

เวลามันเป็นนักปฏิบัติๆ ร่างกายเวลานั่งมันเจ็บ มันปวด มันเมื่อย เทวดาของเขา เขาเป็นทิพย์หมด เขาไม่มีร่างกายนี้ เขามีรูปร่างเป็นนามธรรม รูปร่างเป็นนามธรรม แต่เขาไม่มีร่างกายที่เป็นวัตถุที่ต้องกินอาหารนี้ นรกอเวจีก็เหมือนกัน เขามีรูปร่างเป็นนามธรรม ฉะนั้น เวลามันย่อยสลายแล้วมันก็รวมขึ้นมาของมันอีก มันอยู่อย่างนั้นนะ เพราะนามธรรมนั้นมีความรู้สึกใจ

นามธรรมนั้นมันเจ็บปวดใจ เพราะนามธรรมนั้นมันมีกรรมของมันไง นี่ผลของนรกสวรรค์มันเป็นอย่างนั้น แต่มันอยู่ที่การกระทำนี่ๆ

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ เทวดา อินทร์ พรหมเขาไม่มีร่างกายบีบคั้นเขา เวลามาฟังเทศน์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านเทศน์เรื่องอริยสัจ เทศน์เรื่องทุกข์ ของเราลองนั่งดูสิ เจ็บปวดทั้งนั้นนะ เวลานั่งไปมันเกิดทั้งนั้นนะ เพราะร่างกาย ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ กิริยาไหนก็แล้วแต่ที่เราทนอยู่ไม่ได้ นั่นคือทุกข์ อารมณ์ที่เราทนอยู่ไม่ได้คือทุกข์ แล้วเราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นมันไง เราจะสับเปลี่ยนไง เราจะสับเปลี่ยนให้ทุกข์มันหายไป แล้วความเคยชินของเราไง ความเคยชินเวลาเราเมื่อย เราขบเมื่อย เราก็เปลี่ยนอริยาบทไง เราก็เลยไม่รู้จักทุกข์ไง แล้วก็บอกว่าทุกข์มันเป็นอย่างไร ทุกข์มันเป็นอย่างไร

ก็ทุกข์มันอยู่บนหัวใจนั่นไง ทุกข์มันอยู่บนหัวใจนั่นนะ ทุกข์ของเราๆ

เราเป็นมนุษย์ไง มนุษย์ที่ว่ามนุษย์เป็นอริยทรัพย์ มนุษย์มีโอกาส มีโอกาสตรงนี้ มีโอกาสตรงที่เราเห็นทุกข์จริงๆ เราเห็นร่างกายบีบคั้นจริงๆ เรามีความจำเป็นต้องกิน เรามีความจำเป็นแต่ความจำเป็นนั้นเราก็มองเป็นวิทยาศาสตร์ไง เป็นธรรมชาติ มันเป็นเรื่องธรรมดา แต่เรามาคิดสิ แล้วเวลาเทวดา อินทร์ พรหมเขากินอะไรล่ะ อาหาร ๔ ในวัฏฏะ อาหาร ๔ เกิดในภพใดชาติใด กินอาหารอย่างใด อยู่อย่างใด เขาอยู่ของเขาอย่างไร สถานะเขาอยู่ของเขาอย่างไร นี่ไง ผลของวัฏฏะๆ ใจ

ฉะนั้น เรื่องนรกสวรรค์ก็เรื่องนรกสวรรค์ อย่าเอามาขู่ ขู่ไม่ได้ มันอยู่ที่เหตุ ใครทำดีทำชั่วต่างหาก ทำดีทำชั่วอันนั้นเป็นต้นเหตุ ถ้ามันมีเหตุแล้วมันก็ปิดบังวิบากกรรมอันนั้นไม่ได้ ใครทำกรรมสิ่งใด กรรมนั้นให้ผล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ใครจะทำกรรมชั่วขนาดไหน เรื่องของเขา เราจะทำคุณงามความดีกันวะ เราจะทำกรรมดีๆ แต่กรรมดีมันไปขวางตาสัตว์โลก มันไปขวางหูขวางตาเขาหมดล่ะ แต่ถ้าทำตามเขาไป กระแส เออ! ดีจริงๆ กลางๆ ใช้ได้ ดีกว่ากู ไปได้ ถ้าดีจริงๆ รับไม่ได้ รับไม่ได้ ตกนรกนะ ตกนรก...ว่าไปนุ่น

นี่ไง นั่นเรื่องของเขาๆ ใครจะทำชั่วเรื่องของเขา หลวงตาสอนว่าเราจะทำคุณงามความดีวะ เราจะทำคุณงามความดีวะ แล้วความดีๆ มันเป็นอย่างไรล่ะ ความดีมันเป็นอย่างไร คนดีทะเลาะกันอีกแล้ว คนดีกำลังจะทะเลาะกันอีก เพราะความดีใจ ไปยึดติดในดีของเขาใจ แต่ถ้า

เป็นความจริงๆ ความจริงของเรา ความจริงเป็นความจริงตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้าตามข้อเท็จจริงนั้น นี่พูดถึงสัจจะมันข้อเท็จจริงเลยละ มันหลีกจากข้อเท็จจริงไปไม่ได้ คนเราเกิดมาต้องซบคร่ำคร่าเป็นธรรมดา ชีวิตทั้งชีวิตทุกข์เหน้อยยากกันอย่างนี้ ทุกข์เหน้อยยากกันอย่างนี้มันอยู่หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

แต่จริงๆ แล้วถ้าเรามาวัดมาวา ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่ออะไร ฟังธรรมเพื่อเตือนสติเราในความรู้สึกนี้ หัวใจนี้มันทุกข์นะ แล้วหัวใจมันถึงเวลาของมัน มันต้องเคลื่อนย้ายไปนะ มันต้องเคลื่อนย้ายจากร่างกายนี้ออกไปนะ ถ้ามันจะเคลื่อนย้ายไป เรามีสติปัญญาขนาดไหน เราจะสมบัติมีจริงอยู่หรือไม่ สมบัติหาไว้ขนาดไหนไว้กับโลกนี้ๆ ถ้าคนที่เขาสืบต่อไปเขารักษา แล้วเขาเจ้อจกันมันก็เป็นประโยชน์ไป ถ้าเขาไม่เจ้อจกันมันก็เป็นโทษๆ ขึ้นมาให้ผลเป็นลบทันทีเลย สิ่งนั้นเพราะอะไรละ เพราะว่าเราอบรมสั่งสอนของเราเอง เราทำของเราเองไง

จะนั้น ถ้ามันมีสติปัญญา จิตนี้มันเรียกร้องความช่วยเหลือนะ แล้วถ้าความช่วยเหลือของมัน ศีลธรรมๆ เท่านั้น ศีลธรรมเป็นนามธรรม สิ่งที่ยอมรับให้มาเป็นทาน เป็นกิริยาใหม่ กิริยาที่การยื่นให้มันจบไปแล้วนะ ถ้าจบไปแล้ว สิ่งนั้นมันเป็นกิริยา สิ่งที่เป็นนามธรรมมันฝังใจไว้แล้วถ้าใครมีสติปัญญาฝึกหัดภาวนาขึ้นมา ถ้าพูดๆ เข้าไปถึงใจของตนจะเห็นใจของตนชัดเจนเลย พอเห็นใจของตนชัดเจนแล้ว เรื่องคำสอนศาสนา มันเชื่อถือมากขึ้นแล้ว เพราะมันจับต้องได้แล้ว พอมันจับต้องได้แล้วมันใช้สติปัญญาขึ้นไป มันจะเกิดวิปัสสนาใจ

โคนาฝูงๆ โคนาฝูง ฝูงโคนัน หัวใจดวงนั้นมันได้ผ่านวิฤติ มันได้ผ่านวิฤฎะ มันมีการกระทำ โคนาฝูงๆ โคนาฝูงมันเห็นช่องทางของมัน มันเห็นการกระทำของมัน โคนาฝูงนั้นจะนำฝูงโคนันไป โคนาฝูง ครูบาอาจารย์ที่มีสติปัญญา เพราะมันต้องลงน้ำ มันต้องผ่านกระแส มันต้องผ่านการกระทำ โคนาฝูงๆ ในหัวใจนั้นนะ ผลของวิฤฎะ มันจะนำหัวใจนั้นให้พ้นจากทุกข์ไปไง

ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง หัวใจที่มันทุกข์มันยาก เราดูแลรักษามัน ดูแลรักษามันด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยการฝึกฝนของเรา เราต้องลงน้ำ เราต้องมีการกระทำ เราต้องชวนชวายเพื่อให้หัวใจเรามีการกระทำ มันจะเกิดมรรคเกิดผล เกิดจากการกระทำ จะเป็นสมบัติของเราเอวัง